

Eksamen i religion på B-niveau

Af Signe Elise Bro, Viborg Katedralskole
og Thomas Ørneborg Thomsen, Favrskov Gymnasium

Råd ang. eksamen i religion på B-niveau

Indholdsfortegnelse

Eksamen i religion på B-niveau	2
Gode råd til spørgsmålene.....	2
Råd nr. 1.....	2
Råd nr. 2.....	2
Råd nr. 3.....	2
Råd nr. 4.....	3
Inspiration	3
Og til sidst et par gode råd.....	3
Spørgsmål til eksamensprojekter.....	3
“Fundamentalisme” (Bilag 1).....	4
“Indre Missions syn på Homoseksualitet” (Bilag 2).....	4
“Konvertering til islam” (Bilag 3).....	5
“Gaiateorien/Gaianisme” (Bilag 4).....	5

Eksamen i religion på B-niveau

I læreplanen står der (under 4.2 Prøveform): ”Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af eksaminandens projekt (...) og en opgave med et ukendt bilagsmateriale og spørgsmål til det udarbejdede projekt”. Det lyder tredelt, men er kun todelt: Eleven skal fremlægge projektet og derefter eksamineres i en ukendt tekst – helt som vi kender det.

Det nye er, at man som eksaminator skal stille spørgsmål til projektet. Disse spørgsmål skal være skriftlige og skal 1) godkendes af censor inden eksamen, og 2) skal gives til eleven sammen med den ukendte tekst (de må med andre ord ikke være kendt på forhånd).

Denne ændring er foretaget for at sikre ensartethed i eksaminationerne landet over (der har nemlig hersket forskellig praksis). Ændringen sigter dobbelt; for det første er der i den nye læreplan blevet præciseret, at projektet (præsentation + diskussion) skal fylde ca. 10 minutter af den samlede eksaminationstid. Nu kan det forventes, at censor har læst rapporten, så det er ikke længere nødvendigt, at eleven fremlægger hele sit projekt (dette er særligt svært at nå, hvis der er flere i gruppen, og projektet derfor er længere). Spørgsmålene kan derfor udpege et fokus for eleven, så kun dele af projektet fremlægges (i hvert fald i detaljer). Desuden skal eleven ikke kunne forberede en ’smøre’ hjemmefra, som man kan ’lire af’ til eksamen – med de nye spørgsmål, må eleven forberede et fokuseret oplæg i forberedelsestiden, hvilket bl.a. sikrer, at det faktisk er lavet af elevens selv.

Gode råd til spørgsmålene

Råd nr. 1

Du må stille 1-3 spørgsmål. Råd nr. 1 er: Hellere **ét, klart fokuseret spørgsmål** end tre, der peger i hver sin retning. Hvis du stiller mere end et spørgsmål, så prøv at gøre spørgsmål 2 og 3 til under-spørgsmål til nr. 1.

Spørgsmålenes formål er at udpege et fokus for eleven, så *alt* ikke skal fremlægges. Det nytter derfor ikke noget, hvis vi ’skyder med spredehagl’, når vi stiller spørgsmål.

Råd nr. 2

Vær konkret. Hvilken side skal eleven tage fat i? Hvilken teori? Hvilken del af analysen? Projekter kan være meget forskellige, så det kan være svært at formulere dette råd klarere, men tænk over, at det skal stå klart for eleven, når han/hun sidder alene til forberedelsen, hvad det faktisk er, du ønsker, der kommer fokus på.

Råd nr. 3

Tænk taksonomier ind. Der er sikkert redegjort (mere eller mindre succesfuldt) for noget i rapporten, og denne baggrundsviden bør fremlæggelsen og diskussionen bygge oven på (alle har jo læst rapporten). Så undgå som hovedregel at stille redegørende spørgsmål her.

Men der kan naturligvis være svage rapporter, der f.eks. ikke har det teoretiske niveau med. Her kan man med fordel bede om at eleven anvender i undervisningen behandlet fagbegreber og teori på materialet i den afleverede rapport.

En rapport på middel og højt fagligt niveau burde rumme materiale nok at spørge ind til, så man ikke behøver inddrage yderligere stof fra pensum, også selv om man kan være fristet til at pege på endnu en teoritext, eleven kunne inddrage. Husk, at projektet netop skal være en behandling af

noget, eleven synes er interessant, og ikke skal være skoleridt på lærerens kæpheste (dem kan man ride på, når man eksaminerer i den ukendte tekst og det resterende stof fra undervisningen).

Råd nr. 4

Fokuser ikke på fejl og mangler i rapporten, men på styrker, der med fordel kunne uddybes og underbygges. Hvis der er fejl og mangler, kan dette tages op i den efterfølgende diskussion af rapporten.

En elev skal ikke sidde i fortvivlelse under forberedelsen, fordi man er blevet bedt om at fremlægge noget, man har lavet forkert eller som mangler. De skal have lov til at vise de pæne sider frem og være stolte af deres projekt. Denne del af eksamen skal netop give dem lov til at fordybe sig og udvælge et emne, de er særligt interesserede i, så de kan fremlægge noget, de finder relevant.

Inspiration

De fleste projektrapporter er sikkert delt ind efter den klassiske tretrinsraket. Som skrevet ovenfor fraråder vi, at man spørger ind til det redegørende afsnit, så overvej i stedet, om der kunne være noget interessant at få uddybet og diskuteret i analyse, metodevalget, teorien eller rapportens diskussionsdel.

Husk også, at dette ikke er Almen Studieforbereelse eller den nye SSO/SRP; vi bør ikke forlange metodekritik, og en sådan diskussion ville desuden føre fremlæggelsen for langt væk fra kernen i rapporten og op på et metaniveau, men ikke vil kunne nå på de ti minutter, der er til rådighed. Dette betyder naturligvis ikke, at der slet ikke vil være plads til en diskussion af de valgte metoder, men husk på, at kernen af den fremlæggelse, eleven skal forberede, bør være det faglige indhold i rapporten.

I fald rapporten er udarbejdet som gruppeprodukt bør der stilles forskellige spørgsmål til gruppens medlemmer for at sikre at de sidste et til to medlemmer af gruppen ikke får en uretmæssig fordel ved at kende til, hvad den først eksaminerede blev bedt om at uddybe, hvilket ville stille eksaminanderne uens.

Og til sidst et par gode råd

Sørg for at sende bilag og spørgsmål til rapporterne i god tid til censor. Eksamenstiden er presset for alle, men særligt de første år, hvor dette med spørgsmål er noget nyt, vi skal arbejde med, så er det ekstra vigtigt at have god tid til både at tænke dem igennem og til at ringe op og diskutere, om de nu også er gode nok.

Projektrapporterne skal naturligvis være afleveret før eksamensperiodens begyndelse, så måske kan man sende dem + spørgsmål til censor allerede den dag, man får at vide, at eleverne skal op – og så sende bilag med de ukendte tekster senere, når man har haft tid til at udvælge dem. Det vil give censor lidt bedre tid til at komme igennem den relativt store tekstmængde – og til at tænke over de fokusspørgsmål, du har stillet.

Og husk at bruge hinanden (eksaminator og censor) som sparingspartnere; ring til hinanden og diskuter spørgsmålene igennem på forhånd, så I begge er afklarede med, hvad der kræves.

Spørgsmål til eksamensprojekter

Herunder følger nogle eksempler på spørgsmål, man kunne stille til projektrapporter. Efter spørgsmålene kommer de rapporter, de er stillet til, som bilag (i samme rækkefølge som spørgsmålene).

Ordet spørgsmål lægger naturligvis op til, at man også sprogligt formulerer et spørgsmål, men som med problemformuleringer, så er der forskellige traditioner og favoritter hos lærerne, så vi har forsøgt både at formulere egentlige spørgsmål og som alternativ fokuspunkter (å la problemformuleringer). Der er ingen regler om, hvilken form, de skal have, men husk, at eleverne sidder alene med dette uden mulighed for at spørge om hjælp, så det skal være formuleret helt klart og i et sprog, selv eleven fra det gymnasiefremmede hjem kan forstå.

“Fundamentalisme” (Bilag 1)

Karakteristik af opgaven:

De kører meget på egne fordomme om, hvad fundamentalisme er (noget med farlige muslimer ;-), så spørgsmålene skal ha' dem væk fra dette og ind på et rent faglige spor.

Der er ikke megen (religions-)faglighed, f.eks. ikke mange fagbegreber - og de får ikke det, der er der, koblet særligt godt til casen.

Derfor bør vores spørgsmålene bede dem komme med en skarpere definition af teorien (selv om vi normalt ville fraråde spørgsmål med fokus på det redegørende)

Forslag til spørgsmål:

Elev 1

Definer fundamentalisme som religionsfagligt begreb, og forklar hvorvidt Hans og Esters handlinger kan ses som udtryk for kristen fundamentalisme.

Alternativ, hvor fokus i fremlæggelsen bliver givet til eleven, men hvor der ikke stilles spørgsmål:

Lav en fremlæggelse af rapporten, hvor du har fokus på, hvad fundamentalisme er, og hvordan man kan se det hos Ester og Hans.

Elev 2

Definer fundamentalisme som religionsfagligt begreb.

Hvorfor er det vigtigt for fundamentalistiske kristne at forholde sig til Dommedag og de sidste tider? Tag udgangspunkt i fortællingen om Hans og Ester.

Alternativ, hvor fokus i fremlæggelsen bliver givet til eleven, men hvor der ikke stilles spørgsmål:

Lav en fremlæggelse af rapporten, hvor du har fokus på, hvad fundamentalisme er. Inddrag eksemplet med Ester og Hans, og deres syn på Dommedag og de sidste tider.

“Indre Missions syn på Homoseksualitet” (Bilag 2)

Karakteristik af opgaven:

Diskussionen bliver mere analyserende/undersøgende

Den er fattig på teori

God pointe sidst i opgaven, hvor hun siger, at IM nok er mere konservative end fundamentalistiske - det kunne være et sted at tage afsæt.

Forslag til spørgsmål:

Hvilke træk ved Indre Missions syn på homoseksualitet passer med Steve Bruces fundamentalismeteorologi?

Hvorfor diskuterer de kristne synet på homoseksualitet internt?

Alternativt spørgsmål (til en noget dygtigere elev):

Hvilke træk ved Indre Missions syn på homoseksualitet passer med Steve Bruces fundamentalismeteorologi?

Hvilke styrker og svagheder er der ved den valgte teori (Bruce)?

“Konvertering til islam” (Bilag 3)

Karakteristik af rapporten:

Fint interviewarbejde.

Hypotetisk-deduktiv metode lettere skamredet: De har en teori (Loftland/Stark), som de så får empirien til at passe ind i.

Da der er to metoder, kan man let stille forskellige spørgsmål til de to elever (tip til din vejledning ; -)

Spørgsmål til elev 1:

Hvordan kan Loftland/Starks teori bruges til at forstå Anjas konversion?

Diskuter teoriens muligheder og begrænsninger.

Alternativt diskussionsspørgsmål (nok til en temmelig dygtig elev):

Diskuter muligheder og begrænsninger ved at bruge en bestemt teori som udgangspunkt for et feltarbejde. Har denne arbejdsgang påvirket den konklusion, I er nået frem til?

Spørgsmål til elev 2:

Hvordan kan Jan Hjärpes model om idealtyper bruges til at forstå hhv. Anjas og Victors konversion?

Diskuter modellens styrker og svagheder.

“Gaiateorien/Gaianisme” (Bilag 4)

Karakteristik af rapporten:

Svag opgave, der mangler (religionsvidenskabelig) teori og metode (der er ingen analyse). Der er ingen tekstlæsning, hvilket er en indlysende mangel, men det kan vi ikke tilføje her. Vi kan til gengæld sørge for inddragelse af teori i vores spørgsmål. Da opgaven handler om senmoderne religion, er det oplagt at inddrage sociologisk teori.

OBS: Her kommer vi til at stille spørgsmål på det redegørende plan, hvilket vi jo egentlig har frarådet, men opgaven er så svag, at det er nødvendigt her.

Spørgsmål:

Hvad kendetegner religion i det senmoderne samfund?

Hvad er de senmoderne asatroendes natursyn?

Hvilken kobling er der mellem gaianismen og den senmoderne asatro?

Alternativ, hvor fokus i fremlæggelsen bliver givet til eleven, men hvor der ikke stilles spørgsmål:

Lav en fremlæggelse af rapporten, hvor du har fokus på, hvad senmoderne religion er. Kom med forklarende eksempler fra den senmoderne asatro og gaianismen.